

January 2024 | LV

This page is also available in:

- ES
- BG
- CS
- DA
- EN
- DE
- ET
- FR
- EL
- HR
- IT
- LT
- HU
- MT
- NL
- PL
- PT
- FI
- RO
- SK
- SL
- SV

Available Languages:

REDAKTORA SLEJA

2024. gad? nebaid?simies no p?rmai??m un ?ersimies pie probl?mu risin?šanas

Cienījamie lasītāji!

2024. gads būs pārmaiņām bagāts ne tikai Eiropā, bet arī visā pasaulē. Līdztekus jūnijā paredzētajām Eiropas Parlamenta vēlēšanām, kas ir lielākais demokrātijas pasākumam šajā kontinentā, valsts vai prezidenta vēlēšanas notiks vairāk nekā pasaules 50 valstīs, tostarp ASV. Politisko spēku samērs mainīsies, un tiks iezīmēti jauni ceļi.

Eiropas Savienībā rīkotās Eiropas Parlamenta vēlēšanas būs reāla pilsoņu uzticēšanās pārbaude. Pēdējos gados esam saskārušies ar vēl nepieredzētām problēmām, un tagad pienākusi Eiropas pilsoņu kārta mums pateikt, vai ES ir izturējusi pārbaudījumu. Tā kā nabadzības un sociālās atstumtības izskaušana ir ES pilsoņu galvenā prioritāte, es prognozēju, ka Savienībai tik viegli neklāsies. Inflācija, nodarbinātības nedrošība un vispārējs ekonomiskās stabilitātes trūkums rada auglīgu augsni bailēm un kalpo populistu un ekstrēmistu strāvojumiem.

Kaut tas nebūs viegli, ES var šo attīstības tendenci apturēt. Mums jāsāk uzrunāt vēlētāji, jādod viņiem iespēja izteikties un jāuzklausa viņu viedoklis. Šajā saistībā ar lepnumu paziņoju, ka no 4. līdz 8. martam EESK rīkos pirmo Pilsoniskās sabiedrības nedēļu, kurā visas Eiropas pilsoņi — gan jaunieši, gan vecāka gadagājuma cilvēki — iesaistīsies dialogā un formulēs vēstījumus nākamajai ES vadītāju plejādei jaunajā Eiropas Komisijā un Parlamentā.

Eiropas Savienībai būs arī jāiztur jauni pārbaudījumi. Nesenais Eiropadomes decembra sanāksmē pieņemtais vēsturiskais lēmums sākt pievienošanās sarunas ar Ukrainu un Moldovu un piešķirt Gruzijai kandidātvalsts statusu liecina par būtisku paplašināšanās posmu. Tagad pienākusi kandidātvalstu kārta veikt nepieciešamās reformas, taču ES līderi arī apņēmušies pievērsties iekšējām reformām, un secinājumi gaidāmi 2024. gada vasarā. EESK no savas puses sekmē šo procesu, mūsu darbā pakāpeniski integrējot “locekļus no paplašināšanās procesā iesaistītajām kandidātvalstīm”. Viņi sniegs ieguldījumu mūsu atzinumu izstrādē un piedalīsies plenārsesijās. Pēc uzaicinājuma izsludināšanas mēs izraugāmies jaunos locekļus, un viņu darbs sāksies nākamajā mēnesī paredzētajā EESK plenārsesijā.

Visas šīs norises uzraudzīs ES prezidentvalsts Beļģija, kuras uzdevums ir pabeigt iesāktos leģislatīvos dokumentus un vienlaikus arī gatavoties EP vēlēšanām. Tos, kuri vēl nav informēti par prezidentvalsts Beļģijas prioritātēm, aicinu pieslēgties EESK janvāra plenārsesijai.

2024. gadam sākoties, svarīgi atcerēties, ka pārmaiņas nav šķērslis, bet gan izaugsmes iespēja. Tā ir iespēja ietekmēt vēstījumus un vairot Eiropas spēku un vienotību.

Oliver Röpke

EESK priekšsēdētājs

TURPM?KIE NOTIKUMI

2024. gada 14. un 15. februārī

EESK plenārsesija

2024. gada 4.–7. martā

Pilsoniskās sabiedrības nedēļa

BEZ APLINKIEM!

Rubrikā "*Bez aplinkiem!*" EESK locekle, Vienotā tirgus, ražošanas un patēriņa specializētās nodaļas priekšsēdētāja un atzinuma ziņotāja **Sandra Parthie** iepazīstina ar Komitejas priekšlikumiem par jauno Eiropas iekšējā tirgus stratēģiju, kurus paredzēts pieņemt janvāra plenārsesijā.

SANDRA PARTHIE: JAUNAS STRAT??IJAS IZSTR?DE EIROPAS IEKŠ?JAM TIRGUM

Laikposmā, kas aptver 20. gadsimta 80. gadus, kad dzima Eiropas vienotā tirgus ideja, tā izstrādes posmu un agrīnos 90. gadus, kad tas sāka darboties, gan mūsu kontinentā, gan ārpus tā ir bijis daudz vēsturisku pārmaiņu. Kopš tā laika arī pati Eiropas Savienība ir vairāk nekā divkārt pieaugusi gan lieluma, gan dalībnieku skaita ziņā, risinājusi krīzes un konfliktus un piedzīvojusi gan dabas katastrofas, gan saimnieciskas, sociālas un tehnoloģiskas problēmas.

Arī ģeopolitiskā situācija kopš tiem laikiem ir dramatiski mainījusies. Āzijā ir izveidojusies jauna lielvara, kas daudzējādā ziņā kļuvusi par sistēmisku ES sāncensi. Gadu gaitā iekšējā tirgus principi – brīva preču, pakalpojumu, kapitāla un darbaspēka aprite – ir veicinājuši ES ekonomisko sniegumu. Tomēr tas joprojām nav ideāls, no tā vēl ir tālu.

Kopīgi saskaņotos noteikumus var īstenot visnotaļ dažādi, administratīvās prasības ir savairojušās kā sēnes pēc lietus, un spēja uzraudzīt tirgu ir nožēlojami vāja. Turklāt patlaban to plosa pretrunīgi mērķi: rūpniecības un citu valsts līmeņa dalībnieku prasības pēc subsīdijām, kad vienlaikus izskan aicinājumi iegrožot valsts atbalstu un visās dalībvalstīs saglabāt vienlīdzīgus konkurences apstākļus; vietējās ražošanas vajadzības ar mērķi turpināt radīt vērtību un saglabāt Eiropas darbvietas iepretī prasībām atvērt tirgus un ļaut tiem piekļūt, lai izmaksu ziņā joprojām varētu konkurēt ar globālajiem spēlētājiem un nodrošināt patērētājiem pietiekami lētus produktus; piekļuve izejvielām, kas ir neaizstājamas preču ražošanā, sākot no automobiļiem, vējturbīnām un saules paneļiem un beidzot ar virtuves iekārtām un dārza ierīcēm, iepretī šo resursu piegādes nosacījumiem, piemēram, darba un vides standartu garantēšanai vai konkurences cīņai par šiem resursiem.

Tādā pasaulē, kas vairs neievēro savstarpēji saskaņotos starptautiskās tirdzniecības noteikumus, vairs nepietiek ar ES tirgu un robežu atvērtību – vienu no galvenajiem sākotnējās vienotā tirgus idejas principiem. Faktiski šī var kļūt par ES vājo vietu, ja Savienībai nebūs aizsardzības pasākumu, piemēram, stingras ES tirgū ienākošo produktu kvalitātes un drošības uzraudzības vai ieguldītāju veikto ieguldījumu un ar tiem saistīto mērķu izvērtēšanas. Pasaulē, kura pagriež muguru starptautiskām, noteikumos balstītām sistēmām un kurā valstis, vadoties no savām interesēm, tā vietā ierobežo piekļuvi resursiem, vairs nedarbojas tāda ekonomika, kuras pamatā ir globalizācija un starptautiski integrētas piegādes ķēdes.

Tāpēc iekšējam tirgum, kura pamatā bija šie noteikumi, ir vajadzīga jauna stratēģija. Tajā jāorientējas uz vairākiem aspektiem: Eiropas industriālo politiku; tādu vidi, kas labvēlīga uzņēmumiem un MVU; sociālās ekonomikas uzņēmumiem; sabiedrības atbalstu Eiropas projektam; pienācīgi organizētiem un efektīviem vispārējas nozīmes pakalpojumiem un tādiem pasākumiem, kas ļauj saglabāt un pilnveidot mūsu sociālo modeli.

Pēc EESK domām, ES kapitāla tirgus izveides pabeigšanai ir izšķiroša nozīme vienotā tirgus padziļināšanā. Kapitāla tirgus būtu jāorientē uz ražošanas, iepirkuma, kā arī preču un pakalpojumu aprites finansēšanu, it īpaši atbalstot gan uzņēmumu darbību pētniecībā, attīstībā un inovācijā, gan vispārējas nozīmes pakalpojumus un rosinot uzņēmējdarbības garu.

Turklāt prioritāte būtu jāpiešķir tādai politikai, kas rada pamatu privāto uzņēmumu inovācijai un veicina jaunradi, paverot piekļuvi iespējkapitālam un rūpniecības-zinātnes sadarbībai. “Acquis” īstenošanai jābūt vēl vienai prioritātei, lai stiprinātu iekšējo tirgu. Diemžēl daudzi no šiem noteikumiem vai nu nav transponēti valsts līmenī vai tiek īstenoti ļoti atšķirīgi, vai arī tiek piemēroti ļoti dažādā mērā. Tas ir nopietns un būtisks šķērslis pienācīgai iekšējā tirgus darbībai.

VIENS JAUT?JUMS...

Rubrikā “Viens jautājums...” EESK loceklis **Stoyan Tchoukanov** atbild uz jautājumu par savu atzinumu, ko paredzēts pieņemt janvāra plenārsesijā.

EESK jautājums: “Jūs esat ziņotājs atzinumam “Autonomas un ilgtspējīgas pārtikas ražošanas veicināšana: kopējās lauksaimniecības politikas stratēģijas laikposmam pēc 2027. gada”. Ko Komiteja savā atzinumā ierosina, it īpaši KLP jomā pēc 2027. gada, attiecībā uz ilgtspējīgu pārtikas ražošanu?”

STOYAN TCHOUKANOV: K? VIRZ?T KOP?JO LAUKSAIMNIEC?BAS POLITIKU P?C 2027. GADA?

Esat ziņotājs atzinumam “Autonomas un ilgtspējīgas pārtikas ražošanas veicināšana: kopējās lauksaimniecības politikas stratēģijas laikposmam pēc 2027. gada”. Kādi ir Komitejas atzinumā paustie priekšlikumi, sevišķi par KLP pēc 2027. gada attiecībā uz ilgtspējīgu pārtikas ražošanu?

Stoyan Tchoukanov: KLP ir ļāvusi Eiropas Savienībai nodrošināt stabilu labas un arvien labākas pārtikas piegādi saviem iedzīvotājiem, kuru skaits arvien palielinās, un vienlaikus saglabāt ģimenes lauksaimniecības modeli. Pēdējo 65 gadu laikā politika ir pilnveidojusies, taču joprojām daudzviet izskan kritika par trim ilgtspējas dimensijām jaunajā politikas versijā, kas stājās spēkā 2021. gadā.

Līdz ar jaunajām problēmām mums vairāk nekā jebkad ir vajadzīgs stabils ilgtermiņa politikas satvars, kas vērsts uz ilgtspējīgu pārtikas ražošanu un atvērtu Eiropas Savienības stratēģisko autonomiju. Tomēr vienlaikus ir jāaizsargā ES lauksaimniecības veidu dažādība un jāreaģē uz sabiedriskajām un ekoloģiskajām vajadzībām (“sabiedrības nauda - sabiedrības vajadzībām”), kā arī jānodrošina lauku attīstība.

Vides un klimata politiku nevajadzētu uzskatīt par slogu laikā, kad notiek atgūšanās no pašreizējās krīzes, bet gan par daļu no ilgtermiņa risinājumiem un pamatnostādnēm lēmumu pieņemšanai nākotnē. Ar pēdējo reformu tika nostiprināts princips, ka par katru atbalstīto hektāru sabiedrībai pretī jāsaņem vides pakalpojumi.

Tomēr vienots finansējums par hektāru neatspoguļo ekoloģisko realitāti un nesniedz sociāli taisnīgu atbalstu. Mēs uzskatām, ka nākamajā KLP tas būtu jāizvērš, pastiprinot vidiskās un sociālās prasības, kas pienācīgi jāatalgo un jāsargā no negodīgas konkurences.

Tāpēc platībmaksājumi būtu jāpārorientē, tos traktējot nevis kā kompensāciju, bet gan kā stimulu sniegt vērtīgus pakalpojumus, un jāparedz saprātīgs pārejas periods, kas var būt garāks par vienu daudzgadu finanšu shēmu (DFS).

Mazo ģimenes saimniecību rīcībā jābūt iespējai izvēlēties saglabāt ienākumu atbalstu, kura pamatā ir platībmaksājumi un saimniecības darbaspēka vienības, un jāļauj dalībvalstīm noteikt kritērijus stratēģiskajos plānos. Lai apturētu ES lauku saimniecību skaita samazināšanos paaudžu maiņas trūkuma dēļ, ir jāveic pasākumi attiecībā uz lauksaimnieku vidējo ienākumu palielināšanu, piekļuvi zemei (ar ieguldījumu dotācijām, preferenciāliem kredītiem, valsts tiesību aktiem par zemes nodošanu), labvēlīgiem ieguldījumu nosacījumiem saskaņā ar otro pīlāru (piesaistot papildu privātos līdzekļus), prasmju pilnveidi (lauksaimniekiem, laukstrādniekiem un konsultantiem), sieviešu spēcināšanu, darba apstākļu uzlabošanu, lauksaimnieku ilgtermiņa perspektīvu paplašināšanu (pensijām utt.), kā arī lauku apvidu vispārējo pievilcību.

Ar KLP ir jāsekmē centieni veicināt patērētāju pieprasījumu pēc veselīgāka un ilgtspējīgāka uztura (bioloģiskiem, sezonāliem, vietējiem produktiem) Eiropas Savienībā, mazināt pārtikas izšķērdēšanu un regulēt pārtikas tirgu, lai risinātu tādu problēmu kā pārtikas nozares finansializācija, kas virza plaša apjoma spekulāciju; tā tiek gūta milzu peļņa, kamēr eiropieši cīnās ar pārtikas cenu pieaugumu. Enerģijas cenu pieaugums un enerģijas un mēslošanas līdzekļu piegādes traucējumu risks ir daļa no pašreizējās realitātes, un KLP uzdevums būtu apsvērt iespēju iekļaut pretcikliskus komponentus un nodrošināt ieguldījumu atbalsta shēmas, kas paredzētas atjaunīgās enerģijas ražošanas un sadales uzlabošanai lauku saimniecībās un vietējā līmenī lauku apvidos.

Savā atzinumā mēs ierosinām Komisijai apsvērt iespēju stiprināt publiskā un privātā sektora partnerības apdrošināšanas shēmas – katrā dalībvalstī pēc brīvprātības principa – KLP instrumentos pēc 2027. gada, reaģējot uz ekstremālu klimatisko apstākļu sekām. Ņemot vērā Eiropas Parlamenta vēlēšanas 2024. gadā un ES turpmāko paplašināšanos, EESK uzskata, ka šis atzinums ir iespēja izklāstīt dažus organizētas pilsoniskās sabiedrības apsvērumus/pamatnostādnes/priekšlikumus par KLP turpmāko veidolu un virzību pēc 2027. gada, lai panāktu autonomu un ilgtspējīgu pārtikas ražošanu holistiskākas un visaptverošākas pārtikas politikas satvarā. Mērķis ir sniegt ieguldījumu Komisijas priekšlikumā par nākamo KLP, uzsverot pilsoniskās sabiedrības organizāciju vajadzības un sabiedrības vēlmes.

TRIBUTE TO JACQUES DELORS

Biju?? Eiropas Komisijas priekš?d?t?ja Jacques Delors piemi?ai

Jacques Delors aizgāja mūžībā pagājušā gada 27. decembrī. Viņš bija Eiropas Komisijas priekšsēdētājs no 1985. līdz 1995. gadam un finanšu ministrs François Mitterrand valdībā no 1981. gada līdz 1985. gadam.

Sébastien Maillard, bijušais direktors un pašreizējais īpašais padomnieks J. Delors institūtā Parīzē un bijušais ES lietu korespondents Briselē, godina viņa piemiņu.

Atmiņās par priekšsēdētāju Jacques Delors ar “EESK Info” lasītājiem dalījās arī viens no Eiropā vispazīstamākajiem žurnālistiem **Lorezo Consoli**.

Lorenzo Consoli, itāļu žurnālists un Eiropas korespondents kopš 1991. gada, ir starp pieredzējušākajiem ES politikas speciālistiem, kas strādā Itālijas preses aģentūrā Askanews. No 2006. līdz 2010. gadam viņš bija Briseles Starptautiskās preses asociācijas (API) priekšsēdētājs un Sociālo komunikāciju Augstākās izglītības institūta (IHECS) Briselē viesprofesors Eiropas žurnālistikas un komunikācijas maģistra programmas ietvaros. (ehp)

Jacques Delors, kolekt?vas r?c?bas cilv?ks

Jacques Delors aizgāja mūžībā pēc ilga un auglīgas līdzdalības mūža, atstājot paliekošu mantojumu. J. Delors ir devis tiešu ieguldījumu Eiropas integrācijas galveno pīlāru izveidē, kas veido mūsu realitāti: vienotais tirgus, Šengenas zona, Erasmus, euro, Kohēzijas fonds. Viņa darbības ES labā pamatā ir rīcības ētika.

Jacques Delors piešķīra publiskajai iesaistei cēlumu. Savā asociatīvajā, arodbiedrību un vēlāk politiskajā darbībā šis aktīvists, kā viņš sevi pieticīgi mēdza dēvēt, it īpaši bagātinājās no Emmanuel Mounier personālisma filozofijas. Būdams diskrēti dedzīgs kristietis, viņš katrā cilvēkā saskatīja unikālu indivīdu, kas ir iekļauts sociālo saišu tīklā, kuras, viņaprāt, ir būtiskas, lai uzsāktu jebkuru nozīmīgu darbību.

Nobažījies par individuālisma uzplaukumu, šis sociāldemokrāts ticēja iesaistei sabiedrībā, kurā ikviens dara savu darbu kopējam labumam. Viņa vārds paliek nesaraujami saistīts ar saskaņošanu, līdzpārvaldību, koleģialitāti un citiem kolektīvās rīcības veidiem, kurus viņš veicināja un atbalstīja. Tāpēc viņš lielu nozīmi piešķīra Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai, kuras izveidē viņš sniedza ieguldījumu. Viņš augsti vērtēja starpniekstruktūras un ticēja patiesam sociālajam dialogam kompromisa garā.

Šo pārliecību viņš īstenoja ES līmenī un šajā līmenī viņš to paplašināja arī uz dialogu ar reliģijām. J. Delors nebija providences cilvēks. Būdams autodidakts, viņš neuzskatīja sevi par cilvēku, kas visu sasniedzis saviem spēkiem, bet gan par cilvēku, kas sevi veido caur citiem, ar citiem un rīcībā. J. Delors doma ir doma virzībā, kas bagātinās no rīcības atgriezeniskās saites pozitīvās mijiedarbības ciklā. Viņš bija cilvēks ar principiem un pārliecību, kas sakņojās viņa dedzīgajā ticībā, bet viņš nebija nedzirdīgas ideoloģijas gūsteknis. Lai spertu iespējamo soli uz priekšu, viņš tālredzīgi sāka no reālajiem apstākļiem, no situācijas izpratnes, no nacionālo tradīciju ņemšanas vērā.

Ar viņu realitāte ņēma virsroku pār ideju, kurai viņš zināja, kā pavērt ceļu, kad apstākļi bija atbilstoši. Tādā veidā viņš spēja uzņemties vienotas valūtas ideju, jau no paša sākuma atbalstot Vācijas atkalapvienošanos, kas pēc mūra krišanas bija kļuvusi neizbēgama. Protams, mūsdienu pasaule ar tās satricinājumiem vairs nav tāda pati kā J. Delors Eiropa. Viņa sasniegumi, piemēram, iekšējais tirgus, ir jāpielāgo un jāpabeidz, ņemot vērā lielvaru draudus. Taču šie rezultāti veido pamatu, uz kura balstīties, lai rīkotos šodien. J. Delors iekļaujošā un tālredzīgā pieeja reālajiem apstākļiem, kurā apvienota principu stingrība un atvērtība kompromisam, lai kopīgi virzītos uz priekšu, ir jāatjauno un no jauna jāierosina pie ES vadītāju sarunu galda.

Sébastien Maillard, īpašais padomnieks Jacques Delors institūtā, tā bijušais direktors (2017-2023)

Lorenzo Consoli: Jacques Delors diženums un neveiksmes

Jacques Delors, kas aizgāja mūžībā 2023. gada 27. decembrī, paliks atmiņās kā visizcilākais, visefektīvākais un vistālredzīgākais, uz nākotni vērstais Eiropas Komisijas priekšsēdētājs, vienotas Eiropas dibinātājs, tāpat kā Jean Monnet un Robert Schuman ilgi pirms viņa.

Pirms Jacques Delors Eiropas Komisijas priekšsēdētājs bija tikai eirokrāts; tieši viņš šai lomai piešķīra valsts vai valdības vadītājam līdzvērtīgu statusu, kas vēlāk tika vispārēji atzīts. Desmit gadu ilgajā pilnvaru termiņā no 1985. gada līdz 1995. gadam, pateicoties arī Vācijas kanclera Helmut Kohl un Francijas prezidenta François Mitterrand atbalstam, viņš enerģiski un izlēmīgi virzīja Eiropas integrācijas procesu. Pirmām kārtām viņš nekavējoties deva šim procesam jaunu impulsu ar mērķi līdz 1992. gadam kopējo tirgu, kura pamatā ir muitas savienība, pārveidot par īstu vienoto tirgu. Pēc tam, kamēr vienotais tirgus vēl bija īstenošanas procesā, viņš uzsāka vēl vienu nozīmīgu projektu, proti, monetāro savienību, un paralēli strādāja arī pie Kopienas kompetenču paplašināšanas, ar Māstrihtas līgumu dibinot Eiropas Savienību.

Turklāt pirmo reizi viņš pievērsās arī jautājumam par Kopienas "demokrātijas deficītu", ierosinot un iegūstot lielākas pilnvaras Eiropas Parlamentam vispirms – ar sadarbības procedūru (paredzēta Vienotajā Eiropas aktā), bet pēc tam (kopš Māstrihtas reformas) – ar koplēmuma procedūru, ar kuru beidzot Strasbūras asambleja kļuva par vienu no likumdevējiem jautājumos, uz kuriem attiecas Padomes lēmumi ar kvalificētu balsu vairākumu.

Ceļš uz vienotā tirgus stratēģisko mērķi sākās ar diviem dokumentiem: ziņojumu par Eiropas integrācijas trūkuma radītajām izmaksām, kurā tika parādīti ekonomiskie ieguvumi no atlikušo iekšējo regulatīvo šķēršļu likvidēšanas, un pirmo balto grāmatu, kurā tika apzināti visi leģislatīvie pasākumi (aptuveni 200), kas vajadzīgi šo šķēršļu novēršanai.

J. Delors jau no paša sākuma norādīja, ka lēmumu pieņemšanas mehānismu un ES iestāžu stiprināšana ir būtisks instruments projekta pabeigšanai. Tādēļ ar Vienoto Eiropas aktu viņš ierosināja pirmo īsto 1957. gada Romas līgumu reformu, ar kuriem bija izveidota Eiropas Kopiena (kopējais tirgus un Eiropas Atomenerģijas kopiena (Euratom)), un pārliecināja dalībvalstis to apstiprināt (1987).

Vēlāk Jacques Delors spēlēja būtisku lomu Kopienas finanšu shēmas pārdefinēšanā, ievērojami palielinot budžeta resursus līdz 1,20 % no dalībvalstu kopējā IKP ar Delors I paketi (1988–1992), kam sekoja Delors II pakete (1993–1999) par 1,27 % un ievērojamu līdzekļu palielinājumu "ekonomiskajai un sociālajai kohēzijai" (reģionālajai un strukturālajai politikai), ko uzskatīja par nepieciešamu pretsvaru iekšējā tirgus apvienošanai. Taču vēl svarīgākas bija sistēmiskās izmaiņas Kopienas budžeta struktūrā, kas, sākot tieši no divām Delors paketēm, no gada budžeta kļuva par vidējā termiņa (septiņu gadu) budžetu.

Tas ļāva novērst ikgadēju nogurdinošu finanšu sarunu atkārtošanos starp dalībvalstīm, kas mēnešiem ilgi bremzēja ES iestāžu darbību. Vēl viens būtisks elements, ko J. Delors ieviesa ES politikā, bija sociālā dimensija (cita starpā viņš aizsāka "sociālo dialogu" starp uzņēmumiem, arodbiedrībām un ES iestādēm). Tomēr viņa sociālā programma, kas paredzēja arī instrumentu saskaņošanu, lai krīzes gadījumā aizsargātu

darba ņēmējus un novērstu spiedienu pārcelt ražošanu, bija viens no viņa nepabeigtajiem darbiem.

Taču viņa vissmagākā sakāve bija saistīta ar otro balto grāmatu par izaugsmi, nodarbinātību un konkurētspēju, kas tika vērienīgi uzsākta 1993. gadā kā viņa pilnvaru pēdējais lielais projekts. Tas bija priekšlikums veicināt un stimulēt ekonomikas atveseļošanu (ar 20 miljardu eiro finansējumu uz 20 gadiem), cita starpā pamatojoties uz kopējo parāda emisiju (8 miljardi eiro gadā), kā arī uz Kopienas budžeta iemaksām un Eiropas Investīciju bankas aizdevumiem, lai atbalstītu transporta un telekomunikāciju infrastruktūras izbūvi un virkni citu ekonomisku un sociālu iniciatīvu (būtībā vīzija par NextGenerationEU, kas tiks izveidots vairāk nekā 20 gadus vēlāk kā atbilde uz pandēmijas krīzi).

Sākotnēji Eiropadome atzinīgi novērtēja šo plānu, taču vēlāk ES finanšu ministri to kritizēja un no tā atteicās. Jacques Delors desmitgades beidzās viņa pakāpenisku norietu: viņam pārmeta pārmērīgas ambīcijas, centralizētu jakobīnismu un pārmērīgu regulējumu. Tomēr dažas no viņa idejām vēlāk tika pārņemtas, piemēram, Eiropas komunikāciju tīkli vai programma “SURE”, ar mērķi atbalstīt darba ņēmējus saistībā ar pagaidu atlaišanu no darba Covid-19 krīzes laikā.

EESK JAUNUMI

EESK gadadiena: Eiropas Savien?b? ir vajadz?gs v ?l sp?c?g?ks soci?lais dialogs

EESK izveide un darbība ir veiksmes stāsts, taču Eiropas Savienībai ir jāpieliek vēl lielākas pūles, lai saglabātu savu sociālo līgumu, solidaritāti, taisnīgu ekonomiku un iekļautību. Tas ir ļoti svarīgi, lai saglabātu Eiropas vērtības.

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja (EESK) tika izveidota ar Romas līgumu (kas parakstīts 1957. gada martā), un tās pirmā plenārsesija notika 1958. gada maijā. Tās līdzšinējā pieredze un atziņas, ko var izmantot nākotnes veidošanā, tika apspriestas debatēs **“Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas 65. gadadiena: pilsoniskās sabiedrības stiprināšana, demokrātijas aizsardzība”**, kas notika 2023. gada 13. decembrī Briselē. “Pēdējo 65 gadu laikā Komiteja ir kļuvusi par platformu, kurā pilsoniskā sabiedrība var patiešām brīvi paust savu viedokli, lai palīdzētu uzlabot ES tiesību aktus. Šajā mainīgajā ģeopolitiskajā kontekstā spēcīgas un neatkarīgas pilsoniskās sabiedrības balss ir svarīgāka nekā jebkad agrāk. Tieši pilsoniskā sabiedrība ir tā, kas, pildot savu uzraudzības funkciju, nodrošina, lai neviens neatkāptos no līdzsvara un atsvara sistēmas, tiesiskuma vai pamattiesību un vērtību ievērošanas un nekaitētu demokrātijai”, teica EESK priekšsēdētājs **Oliver Röpke**.

EESK locekļi pārstāv dažādas pilsoniskās sabiedrības organizācijas no visas Eiropas, tostarp uzņēmējus, arodbiedrības un citas interešu grupas. EESK ir ES padomdevēja struktūra, kas sniedz atzinumus Eiropas Komisijai, ES Padomei un Eiropas Parlamentam un darbojas kā tilts starp ES lēmējiestādēm un ES

iedzīvotājiem. “EESK ir sasniegusi 65 gadu vecumu, un varētu likties, ka tai ir pienācis laiks doties pensijā. Tomēr patiesība ir gluži pretēja. Tagad – kad tik daudzi eiropieši saskaras ar grūtībām – EESK ir vajadzīga vairāk nekā jebkad agrāk. Būtu jāpretojas centieniem ignorēt organizēta sociālā dialoga nozīmi. Citām ES iestādēm mūs būtu jāuzklausa aizvien vairāk,” uzsvēra bijušais EESK priekšsēdētājs un EESK Bijušo locekļu apvienības priekšsēdētājs **Georges Dassis**.

Kā tika uzsvērts debatēs, EESK pēdējos gados ir bijusi viena no vadošajām partnerēm diskusijās par Eiropas sociālo tiesību pīlāru. EESK pildīja būtisku lomu arī Konferencē par Eiropas nākotni, kuras galīgajos ieteikumos EESK ir skaidri minēta kā instruments līdzdalības un pārredzamības palielināšanai ES demokrātijas sistēmā. Var minēt šādus nesenus EESK vadošās lomas piemērus: tā pirmā ir aicinājusi izveidot pienācīgu Eiropas veselības savienību un ierosinājusi “tiesības uz remontējamību”. Darba devēju grupas priekšsēdētājs **Stefano Mallia** uzsvēra EESK darba ietekmes nozīmīgumu, akcentējot uzlabojumus, kas kopš 1958. gada veikti tiesību aktos: “Pēdējo mēnešu laikā esam sasnieguši vairākus svarīgus mērķus, tostarp saistībā ar konkurētspējas pārbaudi un ES zilo kursu. Un mēs turpināsim strādāt pie tā, lai paustu mūsu organizācijās pārstāvēto cilvēku viedokli.”

Enerģētikas pārkārtošana, cīņa pret klimata krīzi un reakcija uz Krievijas radīto ģeopolitisko apdraudējumu ir tikai dažas no problēmām, kas pastiprina nepieciešamību iesaistīt EESK, jo tā palīdz panākt vienprātību vispārējā labuma vārdā un veicināt Eiropas integrācijas vērtības, līdzdalības demokrātiju un pilsoniskās sabiedrības organizāciju nozīmi. “EESK jau 65 gadus ir nodrošinājusi platformu arodbiedrību pārstāvjiem, lai viņi varētu iesaistīties jēgpilnās diskusijās ar darba devējiem, pilsoniskās sabiedrības organizācijām un Eiropas Savienības iestādēm. EESK panākumu pamatā ir sadarbība. Pulcējot daudzu dažādu sabiedrības grupu pārstāvjus, mēs varam sagatavot tādus atzinumus, kuros iekļautas daudzas atšķirīgas perspektīvas. Šī iekļautība nodrošina, ka mūsu darbs atbilst demokrātijas principiem,” teica Darba ņēmēju grupas priekšsēdētāja **Lucie Studničná**.

Pilsoniskās sabiedrības organizāciju grupas priekšsēdētājs **Séamus Boland** aicināja EESK pilnībā mobilizēties Eiropas Parlamenta vēlēšanām. “Eiropas Savienībai ir jārod kopīgi risinājumi kopīgām Eiropas mēroga problēmām. Tas, vai mēs to panāksim, lielā mērā būs atkarīgs no Eiropas Parlamenta vēlēšanu rezultātiem. EESK un tās locekļiem ir pilnvaras un pienākums, izmantojot pilsoniskās sabiedrības organizāciju tīklus, uzrunāt iedzīvotājus, lai novērstu dezinformāciju, bailes un uzticēšanās trūkumu. Mums arī atkārtoti jāaicina veikt reālus pasākumus, lai ES līmenī visās politikas jomās īstenotu dialogu ar pilsonisko sabiedrību.”

Uzziniet vairāk par EESK vēsturi. (ab)

Jaun? Eiropas Ekonomikas un soci?lo lietu komitejas ?ener?lsekret?re b?s Isabelle Le Galo Flores

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas (EESK) Birojs 2023. gada 12. decembrī nolēma iecelt ***Isabelle Le Galo Flores*** par jauno EESK ģenerālsekretāri.

***Isabelle Le Galo Flores* kundzei** ir inženiermatemātikas, kā arī komunikācijas, mediju zinātnes un starptautisko attiecību maģistra grāds. Karjeras gaitā viņa vairākkārt bijusi vadītājas amatā, pavisam nesen viņa bija Daniel un Nina Carasso fonda ģenerāldirektora vietniece, kura pārstāvēja Spāniju un kuras pārziņā bija arī tādi jautājumi kā ilgtspējīgas pārtikas sistēmas un pilsoniskums ar mākslas palīdzību.

EESK ģenerālsekretāram ir uzticētas izpildfunkcijas, un viņa pienākums ir sniegt atbalstu un padomus EESK struktūrvienībām un vadīt aptuveni 700 darbinieku. ***Isabelle Le Galo Flores* kundze** 16. janvārī stājās amatā, ko ieņems piecus gadus. Viņa šos pienākumus pildīs pēc *Gianluca Brunetti*, kas 2023. gada 31. decembrī atstāja šo amatu. (ehp)

EESK v?las akt?v?ku bezpajumtniec?bas izskaušanas politiku

Eiropas Savienībā gandrīz 900 000 cilvēku dzīvo uz ielas vai katru nakti apmetas bezpajumtnieku patversmē. 15 gadu laikā bezpajumtnieku skaits ir palielinājies vairāk nekā divas reizes, tāpēc EESK aicina dalībvalstis un Eiropas Savienību rīkoties.

EESK aicina nekavējoties pieņemt visaptverošu Eiropas Savienības stratēģiju un efektīvu ES valstu bezpajumtniecības izskaušanas politiku, kuras mērķis būtu līdz 2030. gadam ievērojami samazināt bezpajumtnieku skaitu, jo bezpajumtniecība ir viena no galējām sociālās atstumtības formām.

“Mēs vēlamies tādu ES bezpajumtniecības izskaušanas stratēģiju, kas pilnībā iekļautu Eiropas platformu bezpajumtniecības apkarošanai (EPOCH) un dotu iespēju valstu bezpajumtniecības apkarošanas politiku ietvert Eiropas pusgadā,” norādīja **Maria del Carmen Barrera Chamorro,** kas ir EESK ziņotāja atzinumam ES satvars nacionālajām bezpajumtniecības apkarošanas stratēģijām.

Stratēģijas atbalstam ir nepieciešams Padomes ieteikums, un EESK aicina jauno ES Padomes prezidentvalsti Beļģiju sākt tā izstrādi. Komiteja aicina Komisiju netērēt laiku, izstrādājot priekšlikumu jaunai daudzgadu darba programmai, kas turpināsies nākamajā pilnvaru termiņā un to aptvers.

“EESK uzskata, ka bezpajumtniecībai jābūt vienai no ES sociālās politikas prioritātēm, gan gatavojoties Eiropas Parlamenta vēlēšanām, gan arī pēc tām. Ir vajadzīga stratēģiska pāreja no bezpajumtniecības pārvaldības uz tās faktisku izbeigšanu,” norādīja atzinuma ziņotājs **Ákos Topolánszky**.

Hroniskas bezpajumtniecības novēršanai EESK ierosina aktīvi atbalstīt principu “mājoklis vispirms”. Saskaņā ar šo principu mājoklis nav tikai pajumte: tas ir arī reintegrācijas instruments. Tas ir ilgtermiņa izmitināšanas risinājums, kas nav atkarīgs no tādiem nosacījumiem kā nepieciešamība pierādīt personisko pilnveidi vai pieņemt atbalstu.

Pieeja, kuras pamatā ir mājoklis, jau bija iekļauta visu 27 ES dalībvalstu, Eiropas iestāžu un vairāku Eiropas NVO 2021. gadā parakstītajā Lisabonas deklarācijā. Šī deklarācija ir politiskais pamats *EPOCH* darbībai, un tās parakstītāji ir apņēmušies ES līmenī sadarboties bezpajumtniecības novēršanā un rūpēties par tās izskaušanu līdz 2030. gadam. Tomēr EESK atzinumā norāda, ka, neraugoties uz politisko darbu, nedz

Eiropas, nedz valstu līmenī netiek darīts pietiekami daudz, lai bezpajumtniecības problēma tiktu atrisināta.

Pēdējo 20 gadu laikā Somija ir vienīgā valsts, kurai ir izdevies pārliecinoši samazināt bezpajumtnieku skaitu. (ll)

Sp?nijas premjerministra vietniece Nadia Calviño nor?da, ka Eiropai ir j?turpina uz?emties vad?bu

Ekonomika un finanses, digitalizācija, konkurētspēja un uzņēmējdarbība, kā arī tirdzniecība. Šīs ir četras jomas, kurās no 2023. gada jūlija līdz decembrim Eiropas Savienības Padomes prezidentvalsts Spānija ir guvusi panākumus.

Uzstājoties decembra plenārsesijā Spānijas premjerministra pirmā vietniece un ekonomikas un digitalizācijas ministre **Nadia Calviño** apkopoja ES rotējošās prezidentvalsts secinājumus, cita starpā minot ekonomiskās un monetārās savienības padziļināšanu, zibmaksājumus banku nozarē, elektroenerģijas tirgus reformu un uzlabota tirdzniecības nolīguma parakstīšanu ar Čīli.

N. Calviño, kura 2024. gada 1. janvārī stāsies Eiropas Investīciju bankas (EIB) priekšsēdētājas amatā, arī uzsvēra jautājumus, kas Eiropas Savienībai drīzumā būs jāiekļauj darba kārtībā, jo īpaši ņemot vērā gaidāmās Eiropas Parlamenta vēlēšanas. "Pasaulē notiek milzīgas pārmaiņas, un tektoniskās plātnes, kas izveidojās pēc Otrā pasaules kara, ir izkustējušās," viņa teica. “Mums ir jānodrošina, ka ES turpina virzīt svarīgākās debates pasaulē, risina galvenās problēmas un aizsargā savas Eiropas vērtības šajā jaunajā pasaulē.”

Atsaucoties uz piesātināto pusgadu, kas tuvojas beigām, viņa piebilda, ka “sadarbībai ar citām Eiropas iestādēm un jo īpaši ar EESK ir būtiska nozīme, lai tas būtu veiksmīgs. Mana klātbūtne apliecina Spānijas valdības stingro uzticību sociālajiem partneriem, sociālajam dialogam un pilsoniskajai sabiedrībai. Mēs cenšamies uzmanīgi uzklausīt un savā darbā integrēt pilsoniskās sabiedrības viedokli.” (mp)

Eiropas invalidit?tes karte – viens solis tuv?k tam, lai pan?ktu personu ar invalidit?ti br?vu p? rvietošanos Eiropas Savien?b?

EESK aicina paplašināt Komisijas priekšlikuma par Eiropas invaliditātes karti darbības jomu, iekļaujot tajā ilgāku uzturēšanos darba vai studiju nolūkā, lai nodrošinātu personu ar invaliditāti brīvu pārvietošanos Eiropas Savienībā.

EESK ir atzinīgi novērtējusi Komisijas priekšlikumu par Eiropas invaliditātes karti un Eiropas invalīdu stāvvietas izmantošanas karti kā pirmo soli ceļā uz cilvēku ar invaliditāti brīvu pārvietošanos Eiropas Savienībā.

“Priekšlikums par abām kartēm skars vairāk nekā 80 miljonus eiropiešu ar invaliditāti,” teica EESK plenārsesijā 14. decembrī izklāstītā EESK atzinuma par Eiropas invaliditātes un stāvvietu kartēm galvenais ziņotājs **Ioannis Vardakastanis**. “Šis ir ļoti svarīgs solis uz to, lai likvidētu nopietnus šķēršļus un nodrošinātu, ka personas ar invaliditāti — gan eiropieši, gan trešo valstu valstspiederīgie, kas likumīgi uzturas kādā dalībvalstī, — var izmantot Savienības pamatā esošo pamatprincipu — pārvietošanās brīvība. Uz to nākotnē balstīsies arī turpmāki politikas virzieni.”

Tomēr EESK ir brīdinājusi, ka priekšlikumā nav novērsti daži visbūtiskākie šķēršļi, kas kavē Eiropas iedzīvotāju ar invaliditāti brīvu pārvietošanos, proti, ar invaliditāti saistītu pabalstu pārnesamības trūkums, kad viņi pārceļas uz citu ES valsti darba vai studiju nolūkā. Savā pašiniciatīvas atzinumā EESK aicina paplašināt priekšlikuma darbības jomu, lai pārcēlusies persona ar invaliditāti varētu uz laiku izmantot kartes, turpinot saņemt pabalstus, kas saistīti ar sociālo politiku vai valsts sociālā nodrošinājuma sistēmām.

Pašlaik tas tā nav. Kad persona pārceļas no vienas dalībvalsts uz otru, tā pēc robežas šķērsošanas zaudē tiesības uz visiem ar invaliditāti saistītiem pabalstiem līdz brīdim, kad tās invaliditāte tiek atkārtoti novērtēta jaunajā dalībvalstī.

Šis novērtēšanas process var ilgt vairāk nekā gadu, un šajā pārejas periodā persona tiek atstāta bez jebkādas atzīšanas vai atbalsta. “Mēs lūdzam paplašināt šo tvērumu, lai nodrošinātu, ka šajā laikposmā jaunajā valstī nav juridiska vakuuma un nav pārtraukuma. Tas ļaus cilvēkiem ar invaliditāti jau no paša sākuma dzīvot cilvēka cienīgu dzīvi,” teica **I. Vardakastanis**. (II)

COP28: Pilsonisk? sabiedr?ba mudina uz akt?v?ku r?c?bu klimata aizsardz?bai

Pilsoniskās sabiedrības organizācijas pauž vilšanos par COP28 rezultātiem, taču uzskata tos par platformu pastiprinātai Eiropas rīcībai pasaules mērogā. Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja (EESK) joprojām ir apņēmības pilna risināt klimata krīzi, uzsverot nepieciešamību pēc vērienīgākiem mērķiem un jauniešu iesaistes.

COP28 iezīmē vēsturiskas pārmaiņas, jo valstis pirmo reizi trīsdesmit gadu laikā apņemas izbeigt fosilā kurināmā izmantošanu energosistēmās. EESK priekšsēdētājs **Oliver Röpke** atzīst šo progresu, taču uzstāj uz pilnīgu pakāpenisku atteikšanos no fosilā kurināmā un uzsver, ka šajos centienos ir svarīgi iesaistīt jauniešus.

Eiropas Savienības sarunu vedēji apgalvo, ka ir izdevies saglabāt Parīzes nolīguma mērķi ierobežot globālās temperatūras paaugstināšanos. COP28 uzmanības centrā ir enerģētikas nozare, kuras mērķis ir līdz 2030. gadam samazināt emisijas par 43 % un līdz 2050. gadam panākt neto nulles emisiju līmeni. Tomēr

panāktā vienošanās tiek kritizēta, ņemot vērā tās trūkumus, tostarp neskaidrības par 1,5 °C mērķa sasniegšanu, naftas valstu ietekmi un vājo finansiālo nodrošinājumu klimatiskajai pārejai.

Romas kluba līdzpriekšsēdētāja **Sandrine Dixson-Declève** brīdina par pieaugošo labklājības nevienlīdzību un sociālo spriedzi, ko rada neatbilstīga sloga sadale. EESK jaunatnes delegāte **Diandra Ni Bhuachalla** saka, ka ir sarūgtināta par COP28 iznākumu, uzsverot, cik svarīga ir reāla cilvēku pieredze cīņā pret fosilā kurināmā lobētājiem.

Neraugoties uz bažām, EESK locekļi atzīst Dubaijas vienošanās pozitīvos aspektus un apņemas novērst nepilnības, vienlaikus mudinot citas ES iestādes rīkoties tāpat. EESK debatēs paustais galvenais vēstījums ir izlēmīga apņemšanās "Mēs nepadosimies" attiecībā uz steidzamu klimata krīzes pārvarēšanu, Eiropas Savienībai un ANO nemitīgi rīkojoties šajā jomā. (ks)

Klimata diplom?tija j?nosaka par vienu no ES ?r?j ?s darb?bas politikas priorit?t?m

Eiropas Savienībai vajadzētu veicināt klimata diplomātiju kā savas ārējās darbības pamatpolitiku, decembra plenārsesijā pieņemtajā atzinumā uzsver Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja. Lai klimata diplomātiju pielāgotu pašreizējai ģeopolitiskajai videi un ANO ilgtspējīgas attīstības mērķiem, ir vajadzīgs stabils un uzticams stratēģiskais plāns.

EESK uzskata, ka turpmākā virzība ir klimata politikas pilnveidošana par ES ārējo attiecību pamatvirzienu.

EESK Darba devēju grupas priekšsēdētājs un atzinuma ziņotājs **Stefano Mallia** uzsvēra:"Ja vēlamies izvairīties no neatgriezeniska kaitējuma, nedrīkst zaudēt laiku. Klimata diplomātija ir preventīva diplomātija. Tāpēc skaidrs, ka klimata diplomātija steidzami jāatjaunina un tai jākļūst par ES ārlietu un ārpolitikas pamatvirzienu".

EESK mudina Eiropas Savienību pieņemt visaptverošu klimata diplomātijas stratēģiju, kas ietvertu īstermiņa un ilgtermiņa prioritātes un kas klimatrīcību integrētu visās ārējās darbības jomās (tajā skaitā drošības un aizsardzības, tirdzniecības, investīciju, transporta, migrācijas, attīstības sadarbības, finansiālās un tehniskās palīdzības, kultūras un veselības aprūpes jomā).

Eiropas zaļā kursa efektīva īstenošana pašā Savienībā nodrošina ES uzticamību, lai ietekmētu un iedvesmotu citus īstenot līdzīgus pasākumus virzībai uz ilgtspēju. Tāpēc EESK mudina dalībvalstis un iestādes uzlabot koordināciju starp ES dalībniekiem, lai saskaņotu to attiecīgo politiku ar klimata mērķiem un paātrinātu vietējā mēroga rīcību zaļā kursa īstenošanā.

Atzinuma ziņotājs **Stefano Mallia** teica: "Mums ir iekšēji jāizvērtē, vai spējam sasniegt zaļajā kursā noteiktos mērķrādītājus. Kad paši būsim ieguvuši skaidrību, mums būtu jāsadarbojas ar kaimiņvalstīm, jāveicina to ekonomikas dažādošana, jāizstrādā taisnīgas pārkārtošanās plāni un jāatbalsta pielāgošanās un riska pārvaldības projekti, lai novērstu un samazinātu nestabilitātes riskus." (mt)

Kritiski svar?go z??u akts, ar kuru nodrošina Eiropas neatkar?bu farm?cijas jom?

Nesen pieņemtajā atzinumā Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja (EESK) brīdina, ka ES pārmērīgā paļaušanās uz aktīvo farmaceitisko vielu un gatavo zāļu importu no Āzijas apdraud ES iedzīvotāju veselību un labklājību. **Tāpēc EESK ierosina Kritiski svarīgo zāļo aktu.**

Eiropas Savienība piedzīvo aizvien lielākas problēmas ar pirmās nepieciešamības zāļu piegādi, un lielākā daļa aktīvo farmaceitisko vielu (AFV) un gatavo zāļu pašlaik tiek importētas no Āzijas. Šāda paļaušanās uz ārējiem piegādātājiem rada bažas par ES noturību, saskaroties ar piegādes ķēdes traucējumiem, cenu svārstīgumu un iespējamiem ģeopolitiskiem riskiem.

“Paļaujoties uz pirmās nepieciešamības zāļu ārējiem piegādātājiem, mēs pakļaujam riskam mūsu iedzīvotāju veselību. Mums jārīkojas tagad, lai nodrošinātu, ka eiropiešiem ir pieejamas viņiem nepieciešamās zāles," norādīja EESK ziņotājs par atzinumu **Lech Pilawski**.

Lai risinātu šīs problēmas, EESK iesaka izveidot jaunu ES mehānismu AFV un gatavo zāļu ražošanas atbalstam Eiropā. Ierosinātais Kritiski svarīgo zāļu akts ir paredzēts kā visaptverošs ES mehānisms regulas veidā, lai aktīvi atbalstītu AFV un gatavo zāļu ražošanu Eiropas Savienībā. Šis mehānisms nodrošinātu finansējumu pētniecībai un izstrādei, infrastruktūras attīstībai un darbības izmaksām.

Minēto ieteikumu īstenošanai būs vajadzīgi ievērojami ieguldījumi un ES dalībvalstu sadarbība. EESK aicina Eiropas Komisiju uzņemties vadību šo centienu koordinēšanā un izstrādāt visaptverošu stratēģiju, kas var aizsargāt Eiropas veselības drošību, veicināt ekonomisko labklājību un nodrošināt ES iedzīvotājiem cenas ziņā pieejamas zāles. (gb)

EESK aicina izstr?d?t piel?gotus paktus, lai atbalst ?tu att?los ES re?ionus

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas (EESK) plenārsesijā pieņemtajā atzinumā tā ierosināja stratēģiju, ar ko risināt sociālekonomiskās problēmas, ar kurām saskaras ES salas, kalnu reģioni un mazapdzīvoti apgabali. EESK aicina ES rīkoties ar kohēzijas politikas starpniecību, uzsverot, ka ir vajadzīgas pielāgotas stratēģijas, uzticami dati un īpaši mehānismi ilgtspējīgai izaugsmei.

ES attālie reģioni, sākot no salām un beidzot ar kalnu reģioniem un mazapdzīvotiem apgabaliem, cīnās ar ekonomiskām, sociālām un vides problēmām, kas kavē viņu progresu. Izolētas salas saskaras ar augstām izmaksām savas izolētības dēļ, savukārt klimata pārmaiņas apdraud kalnu apgabalus. Tā kā mazapdzīvotos apvidos iedzīvotāju skaits samazinās, ir vajadzīgas inovatīvas izaugsmes stratēģijas. EESK ziņotājs **Ioannis**

Vardakastanis uzsver, ka ir nepieciešamas pielāgotas pieejas, kurā atzītas katra reģiona raksturīgās iezīmes. Savā atzinumā Komiteja iestājas par saskaņotu ES rīcību, uzsverot reģionālo solidaritāti, lai novērstu marginalizāciju. EESK ierosina izmantot ES kohēzijas politikas spēcīgo juridisko pamatu, unikālu problēmu risināšanai iesakot īpašus fondus un paktus, piemēram, “salu paktu” vai “kalnu reģionu paktu”, kuros tiktu atkārtotas veiksmīgas stratēģijas pilsētu un lauku apvidos. Risinājumi ietver ekonomiskus, sociālus un vides aspektus, un tiem ir vajadzīgi dažādi pasākumi, sākot no darbības izmaksu samazināšanas līdz darbvietu radīšanas veicināšanai un vietējās kultūras saglabāšanai. Uz informāciju balstītu lēmumu pieņemšana ir atkarīga no precīziem datiem un spēju veidošanas, kā arī aktīva dialoga veicināšanas starp ES, valstu un vietējām ieinteresētajām personām, lai veidotu tādas politikas nostādnes, kas atspoguļo šo reģionu unikālos apstākļus Eiropas Savienībā. (tk)

EESK izstr?d? redz?jumu Eiropas Savien?bas finanšu jomas stiprin?šanai

Finanšu nozare, it īpaši banku joma, palīdz uzlabot Eiropas Savienības ekonomikas konkurētspēju, jo tā ievērojami ietekmē finansēšanu un ir ļoti svarīga pārejā uz ilgtspēju. Plenārsesijā pieņemtā atzinumā Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja (EESK) ir norādījusi, kā varētu stiprināt šo jomu, palielināt tās ieguldījumu ES stratēģiskās autonomijas veidošanā un to mērķu sasniegšanā, kas palīdzēs to izdarīt.

Noturīga finanšu sistēma ir viena no ES ekonomikas pārveides prioritātēm, tomēr, neraugoties uz to, kas konkurētspējas pārbaužu ietveršanas jomā jau izdarīts un uz regulējuma pilnveidi ar *REFIT* palīdzību, problēmas joprojām pastāv. EESK ziņotājs **Antonio García del Riego** uzsver, ka nepabeigtā banku savienība un kapitāla tirgu savienība mazina tirgus vienotību un ir cēlonis ES banku atpalikšanai no globālā līmeņa banku grupas. Lai to novērstu un finanšu nozare kļūtu konkurētspējīga un noturīga, ir jāveic padziļināta izvērtēšana. Taisnīga konkurence ir viens no stabilitātes un izaugsmes priekšnoteikumiem, tāpēc banku nozares daudzveidības uzturēšanai ir vajadzīgs stingrāks tiesiskais regulējums. EESK uzsver, ka taisnīga konkurence ir nozīmīga stabilitātes nodrošināšanā un ieguldījumu piesaistīšanā, un aicina pārskatīšanā izmantot līdzsvarotu pieeju, kas veicinās digitalizāciju un tirgus ilgtspēju. EESK atzinīgi vērtē to, ka Eiropas Savienība jaunajos politikas pasākumos ir iekļāvusi konkurētspējas pārbaudi. Komiteja norāda, ka konkurētspēja ir jāstiprina, taču nedrīkst novirzīties no tādiem globālajiem standartiem kā Bāzele III. Ārkārtīgi svarīgi ir konkurētspējas pārbaudi pielāgot finanšu jomas īpatnībām. Kapitāla tirgu savienības izveides pabeigšana novērsīs tirgus sadrumstalotību, palielinās finansiālo stabilitāti un stiprinās integrāciju. EESK uzsver, ka efektīvas novērtēšanas metodes, ieinteresēto personu iesaiste ietekmes novērtēšanā un precīzi dati, ko izmanto lēmumu pieņemšanai uz informācijas pamata, ir šīs nozares progresa priekšnoteikums. (tk)

Ietekmes nov?rt?šanai un akt?vai pilsonisk?s sabiedr?bas iesaistei vajadz?tu b?t strat??ijas “Global Gateway” pamatprincipiem

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinumā, kas tika pieņemts 2023. gada decembra plenārsesijā, norādīts, ka iniciatīvas “*Global Gateway*” mērķis ir nodrošināt ES atvērto stratēģisko autonomiju, taču tās pamatā jābūt ietekmes novērtēšanai. EESK ierosina uzņemties aktīvāku lomu procesa svarīgākajos posmos, kad tiek lemts par attīstības projektiem, kas saistīti ar stratēģiju “*Global Gateway*”.

Stratēģijā “*Global Gateway*” paredzēts laikposmā no 2021. līdz 2027. gadam piesaistīt līdz 300 miljardiem euro, lai veiktu ieguldījumus, kuru mērķis ir ierobežot klimata pārmaiņas, uzlabot savienojamību digitālajā, enerģētikas un transporta nozarē un stiprināt veselības, izglītības un pētniecības infrastruktūru visā pasaulē.

EESK tomēr uzsver, ka ar iniciatīvu “*Global Gateway*” saistīto investīciju programmu pamatā jābūt ietekmes novērtējumiem, nodrošinot demokrātisku atbildību par attīstības iniciatīvām partnervalstīs, kā arī projektu ekonomisko, sociālo un ekoloģisko ilgtspēju. Komiteja vienlaikus pauž bažas par projektiem, ko finansē no citiem ES fondiem un kas varētu novirzīties no standarta uzraudzības procedūras, jo trūkst skaidrības par katra projekta ietekmes novērtēšanas procedūrām.

EESK loceklis un ziņotājs ***Stefano Palmieri***, kas izstrādāja minēto atzinumu, uzsvēra, ka “*Global Gateway*” projektos ir jāievēro vairāki principi un mērķi, un norādīja, ka “ES vērtību respektēšana un sīki izstrādātu ietekmes novērtējumu iesniegšana ir svarīga, lai nodrošinātu šo projektu ilgtspēju”.

Komiteja arī pauž nožēlu par to, ka Eiropas ieinteresētās personas netika jēgpilni iesaistītas visā izstrādes procesā. EESK vēlas aktīvāk iesaistīties procesa svarīgākajos posmos, kad tiek lemts par “*Global Gateway*” finansētajiem attīstības projektiem, un sākt ar “*Global Gateway*” komitejas un pilsoniskās sabiedrības organizāciju un sociālo partneru regulāru sanāksmju rīkošanu. (mt)

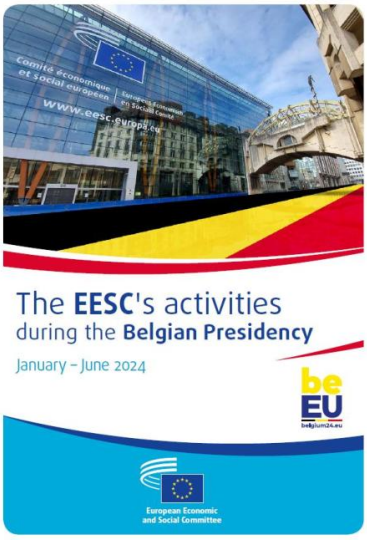

Tikko n?kusi klaj? publik?cija par m?su darb?bu Be??ijas ES prezident?ras laik?

Beļģija pārņēma ES vadību 1. janvārī, un 2024. gada pirmajā pusē tā būs ES Padomes prezidentvalsts. Svarīgākais neapšaubāmi būs Eiropas Parlamenta vēlēšanas jūnijā, kad Eiropas pilsoņi varēs lemt par Savienības turpmāko virzību. Mēs aktīvi iesaistīsimies informācijas izplatīšanā par vēlēšanām un mudināsim balsotājus doties uz vēlēšanām. "EESK kā organizētas pilsoniskās sabiedrības struktūra cieši sadarbosies ar prezidentvalsti Beļģiju, lai veidotu spēcīgāku, noturīgāku un demokrātiskāku Eiropu," saka EESK priekšsēdētājs **Oliver Röpke**.

Šajā jaunajā brošūrā ir izklāstītas mūsu darbības gada pirmajā pusē un svarīgākie dokumenti, ar kuriem strādā mūsu specializētās nodaļas, un ir minēti prezidentvalsts Beļģijas pieprasītie izpētes atzinumi. Vai vēlaties noskaidrot, kas ir mūsu Komitejas locekļi no Beļģijas?

Šeit varat uzzināt, kas viņi ir un kādas pilsoniskās sabiedrības grupas viņi pārstāv. Informācija ir sniegta nīderlandiešu, franču, vācu un angļu valodā (cw).

EESK r?kot? Pilsonisk?\s sabiedr?bas ned??a 2024. gada 4.–7. mart? – Atz?m?jiet kalend?r?!

Eiropas Parlamenta vēlēšanas, kas notiks 2024. gada jūnijā, būtiski ietekmēs Eiropas nākotni, un tāpēc EESK, pilsoniskās sabiedrības partneriestāde, **pirmo reizi rīkos Pilsoniskās sabiedrības nedēļu**.

Neaizmirstiet atzīmēt kalendārā!

Šis nozīmīgais pasākums pulcēs visu vecumu un izcelsmes cilvēkus, tostarp jauniešus, žurnālistus un ES iestāžu pārstāvjus, lai aktīvi debatētu par mūsu ikdienai un Eiropas nākotnei būtiskiem tematiem.

Saskaņā ar moto ***"Laiks aizstāvēt demokrātiju!"*** spriedīsim par draudiem un izaicinājumiem, ar kuriem sastopamies, cenšoties sargāt demokrātiskās vērtības un saprast, ko pilsoniskā sabiedrība sagaida no jaunajiem Eiropas vadītājiem. Pasākumā formulētie ieteikumi tiks izmantoti EESK rezolūcijā par Eiropas Parlamenta vēlēšanām.

Pilsoniskās sabiedrības nedēļa aptvers **piecas svarīgas EESK iniciatīvas**:

- **Pilsoniskās sabiedrības dienas**: *pilsonisk?s sabiedr?bas organiz?cijas: demokr?tijas p?l?rs un noz?m?gs pašreiz ?jo probl?mu risin?t?js*
- **Eiropas pilsoņu iniciatīvas diena**: *kop?ga tikšan?s vieta ES un valstu likumdev?jiem, kampa?u r?kot?jiem, iedz? vot?jiem un pilsonisk?s sabiedr?bas dal?bniekiem*
- **“Jūsu Eiropa, jūsu lēmumi”**: *laiks aizst?v?t demokr?tiju un iest?ties par Eiropu: jaunatnes priorit?tes n?kamaj? ES likumdošanas cikl?*
- **Balva pilsoniskajai sabiedrībai**: *EESK 14. balva pilsoniskajai sabiedr?bai par ieguld?jumu gar?g?s vesel?bas jom?*
- **Žurnālistu seminārs**: *Izaicin?jums: Eiropas pilso?u mobiliz?šana Eiropas Parlamenta v?l?šan?m*

Piedalieties un gūstiet iedvesmu no mūsu ekspertu vadītajiem darbsemināriem un augsta līmeņa debatēm! Paudiet savu viedokli par svarīgiem nākamā ES likumdošanas cikla jautājumiem un veidojiet sakarus ar Eiropas pilsoniskās sabiedrības organizācijām un pārmaiņu virzītājiem!

Reģistrācija sāksies 2024. gada janvārī.

Plašāka informācija drīz būs pieejama #CivSocWeek tīmekļa vietnē .(mt)

GRUPU JAUNUMI

K?das pieejas un k?di l?dzek?i veicina patiesu ES strat??isko autonomiju ekonomikas jom??

Jauns EESK Darba devēju grupas pētījums

Eiropas Savienība vienmēr ir aktīvi veicinājusi ekonomikas integrāciju pārējā pasaulē. Miermīlīgā pasaulē, ko pārvalda uz noteikumiem balstīta sistēma, šī stratēģija ir palīdzējusi Eiropai kļūt par vienu no nozīmīgākajām pasaules tirdzniecības lielvarām un vienu no pārtikušākajiem reģioniem.

Covid-19 pandēmija un Krievijas iebrukums Ukrainā ir būtiski mainījuši atvērtības un ekonomiskās integrācijas dinamiku un metuši ēnu uz ilgajiem pozitīvajiem centieniem uzturēt ES labklājību. Šie dramatiskie notikumi ir parādījuši, cik svarīgi ir panākt, lai ES kļūtu noturīgāka un spētu efektīvi aizsargāt savas stratēģiskās intereses.

Eiropas Savienība cenšas reaģēt uz problēmām, kas varētu liecināt par attālināšanos no daudzpusējas, uz noteikumiem balstītas tirdzniecības sistēmas, kura ir bijusi raksturīga laikmetam pēc Otrā pasaules kara, un tā nevar atļauties neskaidrības attiecībā to, ko nozīmē stratēģiskā autonomija.

Eiropas Politikas pētījumu centra (CEPS) veiktais pētījums aplūko šos sarežģītos jautājumus, pēta Eiropas neaizsargātību un nāk klajā ar vairākiem ieteikumiem par to, kā nodrošināt stratēģisko autonomiju. Pētījumu EESK pasūtīja pēc EESK Darba devēju grupas pieprasījuma, un to sagatavoja Eiropas Politikas pētījumu centrs.

Pētījuma pilns teksts ir atrodams šeit: https://europa.eu/!n98Tdd

---

Eiropas Savien?ba 2030. gad?, COP28 un steidzam ? vajadz?ba p?c taisn?gas p?rk?rtošan?s

Sagatavojusi EESK Darba ņēmēju grupa

Eiropas Vides aģentūras (EVA) 2023. gada progresa ziņojums nebija īpaši iepriecinošs: ES, iespējams, nesasniegs lielāko daļu mērķrādītāju līdz 2030. gadam. Konkrētāk, izredzes attiecībā uz patēriņa pēdu, patēriņa enerģijas līmeni, aprites ražošanu un bioloģisko lauksaimniecību ir īpaši smagas, lai gan pārējais — no bioloģiskās daudzveidības līdz klimata pārmaiņu mazināšanai un pielāgošanās tām — neizskatās labāk.

Kas attiecas uz COP28 rezultātiem, tie sniedz mazu atvieglojumu. Kā liecina debates EESK decembra plenārsesijā, pilsoniskā sabiedrība nebūt nav apmierināta ar secinājumiem: teksts par to, kā un kam būs jāmaksā, ir formulēts vāji, un tajā ir vairāk vārdu nekā konkrētas rīcības (neraugoties uz to, ka fosilais kurināmais pirmo reizi ir izcelts kā klimata pārmaiņu cēlonis). Maz ticams, ka tiks sasniegts mērķis līdz gadsimta beigām iegrožot globālās vidējās temperatūras pieaugumu par 1,5°; šāda temperatūras celšanās, visticamāk, notiks tuvāko piecu gadu laikā. Vissiltākais reģistrētais gads bija 2023. gads, un katrs mēnesis kopš jūnija ir bijis vissiltākais reģistrēto datu vēsturē.

Šī drūmā aina nedrīkst mūs iebiedēt, tai drīzāk būtu mūs jāmotivē: ir jārīkojas. Tagad nav laiks bikliem labiem nodomiem (mums pagātnē tādu ir bijis gana, un, lūk, kur mēs tagad esam), vai atgriezties pie taupības pasākumiem. Taisnīgas pārkārtošanās principi ar ekonomisko, sociālo un vides ilgtspēju ir jāiestrādā visās ES politikas jomās. Un saskaņā ar jaunāko EESK atzinumu par šo jautājumu ir jāpieņem direktīva par taisnīgu pārkārtošanos ES līmenī attiecībā uz darba vidi; tikai tad, ja visi būs vienisprātis, milzu uzdevums, kas mūs sagaida, būs paveicams. Ja tā izmaksas tiks novirzītas uz visneaizsargātākajiem, kā bieži jau ir bijis, pieaugs galēji labējais populisms. Tad, kad pat tas vairs nespēs noliegt klimata pārmaiņu katastrofālo ietekmi, būs par vēlu.

Jauns p?t?jums par?da klimata p?rmai?u rad?t?s izmaksas ES m?jsaimniec?b?m

Pētniecības koordinatore Lorenza Campagnolo un pētījumā iesaistītā CMCC komanda

Pētījums *Klimata pārmaiņu radītās izmaksas mājsaimniecībām un ģimenēm Eiropas Savienībā* bija lieliska izdevība uzskatāmi parādīt, kā ar klimata pārmaiņu mazināšanas un pielāgošanās politiku un klimata pārmaiņu sekām saistītās izmaksas ietekmē ES mājsaimniecības atkarībā no reģiona, kurā tās atrodas, un no to sociālekonomiskajām iezīmēm. Pētījumā atzīts, ka literatūrā trūkst plaša novērtējuma tieši par ES mājsaimniecībām radītajām klimata pārmaiņu izmaksām.

Tajā arī ierosināta jauna metodika un rezultāti, kurus iegūst, kombinējot Eurostat apkopoto informāciju par mājsaimniecību ienākumiem un izdevumiem, ar klimatu saistītos apdraudējumus un modelēšanas rīkus. Pētījumā ir aplūkots gan mājsaimniecību ienākumu zudums, gan ar klimatu saistītie izdevumi, kas tieši izriet no klimata pārmaiņu ietekmes vai pielāgošanās pasākumiem.

Klimata pārmaiņas 2050. gadā atšķirīgi ietekmēs dažādus ES reģionus un sociālekonomiskās grupas. Mērenā klimata pārmaiņu scenārijā ES ziemeļu un dienvidu daļā, visticamāk, palielināsies mājsaimniecību veselības aprūpes izdevumi, austrumu, rietumu un dienvidu reģionos – izdevumi par pārtiku, visos reģionos pieaugs elektroenerģijas izmaksas un it īpaši ziemeļos – izdevumi par apdrošināšanu. Šis izdevumu pieaugums radīs smagu slogu nabadzīgākajām mājsaimniecībām, kuras mazāk spēs dažādot patēriņu un kurām būs ierobežota spēja pielāgoties. Vienlaikus ES dienvidos radīsies darbaspēka ienākumu zaudējumi un visos reģionos būs raksturīgi kopējo ienākumu zaudējumi.

Negatīva un regresīva ietekme (kas smagāk skars nabadzīgākās, nevis turīgākās mājsaimniecības) būs uz daudziem izdevumiem par precēm un pakalpojumiem un uz ienākumu avotiem, it īpaši ES dienvidos (izdevumi par veselību, elektroenerģiju un apdrošināšanu un kopējie darbaspēka ienākumi), taču mazākā apmērā arī austrumu (izdevumi par pārtiku) un ziemeļu reģionos (par elektroenerģiju un apdrošināšanu). Klimata pārmaiņu dēļ visā Eiropas Savienībā varētu palielināties nabadzības apdraudēto cilvēku skaits; klimata pārmaiņu mīkstināšanas scenāriji varētu šo skaitu samazināt, mazkvalificētā darbaspēka sektorā veicinot straujāku algu pieaugumu salīdzinājumā ar augsti kvalificētu darbaspēku.

Galvenie ieteikumi politikas veidotājiem ir par prioritāti noteikt tos reģionus, piemēram, ES dienvidu daļas, kuri vienlaikus saskaras ar negatīvu ietekmi uz mājsaimniecībām un regresivitāti, stiprināt ienākumu atbalsta pasākumus un tos pielāgot visneaizsargātākajām iedzīvotāju grupām šajos reģionos. Turklāt klimata pārmaiņu izmaksu daudznozaru rakstura dēļ ir vajadzīga horizontāla politikas integrācija, lai politikas veidošana kļūtu efektīvāka.

Pēc Pilsoniskās sabiedrības organizāciju grupas pieprasījuma veikto CMCC pētījumu un tā kopsavilkumu var lejupielādēt no EESK tīmekļa vietnes.

ES BALSOJU. UN J?S?

“Es balsoju. Un j?s?”

Kopš decembra mēs esam sākuši publicēt mūsu viesu viedokļus par Eiropas vēlēšanām slejā “Es balsoju. Un jūs?” Šoreiz mūsu viešņa ir **Malgorzata Molęda-Zdziech**, poļu socioloģe, politoloģe un aktīva komentētāja par notikumiem Polijā.

Viņa ir Varšavas Ekonomikas skolas Politisko studiju nodaļas vadītāja un rektora pārstāve sadarbībai ar Eiropas Savienību. Savā rakstā viņa komentē Polijas pilsoniskās sabiedrības būtisko ietekmi uz pēdējo Polijas vēlēšanu rezultātiem 2023. gada oktobrī. Viņa arī atsaucas uz vienu no nākamās ES Padomes prezidentvalsts Polijas prioritātēm attiecībā uz pilsoniskās nozīmīgo lomu tiesiskuma aizsardzībā. (ehp)

Ma?gorzata Mol?da-Zdziech: Pilsonisk? sabiedr?ba un 2024. gada Eiropas Parlamenta v?l?šanas

Īsi definējot, pilsonisko sabiedrību veido tādu kopienu grupas, kas spēj pašorganizēties, noteikt un sasniegt izvēlētos mērķus. Demokrātiskās sistēmās pilsoniskās sabiedrības grupas ir daudzskaitlīgas un daudzveidīgas, un tāpēc tās var pēc iespējas labāk pārstāvēt savu locekļu uzskatu un viedokļu dažādību. Nedemokrātiskos režīmos nevalstiskās organizācijas visbiežāk atrodas opozīcijā esošajai varai. Pilsoniskajai sabiedrībai var būt ietekme, pateicoties pilsoņu iesaistei, vēlmei sadarboties kopējam labumam neatkarīgi no valsts institūcijām.

Kad pie varas bija partija “Likums un taisnīgums” (PiS), pilsoniskās sabiedrības organizācijas mobilizējās pret pārmaiņām, kuru ieviešana apdraudēja valsts pārvaldes sistēmu un cilvēktiesību aizsardzību. Kā norādīts Helsinku Cilvēktiesību fonda ziņojumā “Spiediens un mobilizācija. Pilsoniskā sabiedrība un tiesiskuma krīze", no 2016. gada līdz 2022. gadam nevalstiskās organizācijas rīkoja daudzus masu protestus tiesiskuma un pārkāpto konstitucionālo vērtību aizstāvēšanai un sniedza juridisko palīdzību grupām, kurām draudēja diskriminācija vai represijas. Nevalstiskais sektors neatlaidīgi turpināja meklēt jaunus kanālus dalībai lēmumu pieņemšanas procesos, tostarp veidojot efektīvas organizāciju koalīcijas ombuda vai bērnu tiesību ombuda ievēlēšanai, kā arī rīkojot pilsoņu paneļdiskusijas.

Par Polijas pilsoniskās sabiedrības spēku liecina 2023. gada 15. oktobrī notikušo parlamenta vēlēšanu rezultāti. Vēsturiskā vēlētāju aktivitāte (74,38 %) un opozīcijas grupu panākumi vēlēšanās ir pierādījums

efektīvai pilsoņu mobilizācijai, kuras rezultātā notika valdības maiņa. Vēlēšanu saraksts "Likums un taisnīgums" (PiS) ieguva 35,38 % balsu. Tādējādi tā ir pirmā partija, kas kopš 1989. gada trešo reizi pēc kārtas ir uzvarējusi parlamenta vēlēšanās, taču atšķirībā no 2015. un 2019. gada vēlēšanām tās kandidātu saraksts neieguva mandātu vairākumu, kas nepieciešams valdības izveidei. Sejmā iekļuva arī "Pilsoniskā koalīcija" ("Koalicja Obywatelska" – 30,7 %), Polijas Tautas partija "Trešais ceļš" ("Trzecia Droga PSL-PL" – 14,4 %), "Jaunie kreisie" ("Nowa Lewica" – 8,61 %) un "Brīvības un neatkarības konfederācija" ("Konfederacja Wolność i Niepodległość" – 7,16 %). Trīs koalīcijas grupējumi – "Pilsoniskā koalīcija", "Trešais ceļš", "Jaunie kreisie" – kopā ieguva 51,72 % balsu, un tas ļāva gūt vairākumu, kas nepieciešams valdības veidošanai. Valdība ar premjeru Donald Tusk priekšgalā tika izveidota ar otro piegājienu.

Neviena aptauja neprognozēja tik augstu vēlētāju aktivitāti. Jāatgādina, ka 2019. gada parlamenta vēlēšanās vēlētāju aktivitāte bija 61,74 %, savukārt vēsturiskajās 1989. gada vēlēšanās – 62,7 %. Kā liecina pētījumi, kurus cita starpā veica Sabiedriskās domas pētījumu centrs (CBOS) un Batorija Fonds (Fundacja Batory), sabiedrības ilgstošas neapmierinātības izraisītā vēlme pēc pārmaiņām motivēja pilsoņus doties uz vēlēšanām. Jāatzīmē, ka pirms vēlēšanām bija vērojama spēcīga sabiedrības mobilizācija. Tā cita starpā aptvēra rekordlielu skaitu vēlētāju, kuri pieprasīja apliecinājumu, kas ļauj viņiem balsot ārpus dzīvesvietas (960 tūkstoši cilvēku līdz 12. oktobra plkst. 15.00 nomainīja vēlēšanu iecirkni, bet aptuveni 1 miljons 200 tūkstoši cilvēku šādu pieprasījumu iesniedza). Ārvalstīs dzīvojošo poļu skaits, kuri reģistrējās balsošanai, gandrīz dubultojās, sasniedzot aptuveni 600 tūkstošus (salīdzinājumā ar 350 tūkstošiem iepriekšējās vēlēšanās 2019. gadā).

Tautas referenduma izsludināšana un rīkošana, iespējams, bija kārtējais faktors, kas veicināja iedzīvotāju mobilizēšanos dalībai parlamenta vēlēšanās. Referendumā piedalījās 40,91 % vēlētāju, jo tas nebija saistošs. Arī daudziem vēlētāju aktivitātes veicināšanas pasākumiem, kurus rīkoja nevalstiskās organizācijas, bija nozīmīga mobilizējoša ietekme. Īpaši ievērības cienīgas ir sievietēm un jauniešiem adresētas iniciatīvas (piemēram, iniciatīva "Sieviešu balss" – "Tā ir Tava izvēle", Austrumu iniciatīva – "Mēs jau esam klusējuši", SexEd – "Tas ir Tavs lēmums"), kas sekmēja vēlētāju aktivitātes palielināšanos. 2019. gada parlamenta vēlēšanās balsoja 61,5 % sieviešu un 60,8 % vīriešu. Vēlētāju aktivitāte jauniešu vidū vecumā no 18 līdz 29 gadiem bija 46,4 %. 2023. gada vēlēšanās piedalījās vairāk sieviešu (73,7 %) nekā vīriešu (72,0 %), kā arī 68,8 % jauniešu (18-29 gadi). Vēlēšanu kampaņas laikā sabiedrības organizācijas īstenoja vismaz 20 pasākumus vēlētāju aktivitātes veicināšanai.

Šie pasākumi tika rīkoti galvenokārt internetā, bet daži no tiem notika arī televīzijā, radio un pat kinoteātros. Slavenību, ietekmētāju, aktieru un sabiedrisko darbinieku iesaiste ir palielinājusi iespēju uzrunāt dažādas auditorijas. Saskaņā ar CBOS 2023. gada oktobra aptauju "Balsošanas motivācija un lēmumi 2023" vairākums vēlētāju (aptuveni 70 %) lēmumu balsot pieņēma vismaz dažas nedēļas pirms vēlēšanām. Pārējie (ap 28 %) lēmumu pieņēma nedēļu pirms vēlēšanām, 4 % – dienu pirms vēlēšanām, bet 9 % – vēlēšanu dienā. "Pilsoniskās koalīcijas" vēlētājiem svarīga bija galvenokārt šīs partijas attieksme pret Eiropas Savienību (80 %). Gandrīz tikpat bieži kā iemesls balsošanai par "Pilsonisko koalīciju" tika minēta vēlme mainīt pie varas esošos spēkus (77 %). Liela daļa šīs partijas vēlētāju (64 %) uzskatīja, ka tā pārstāv viņiem tuvas vērtības un principus. Balsojot par partiju "Likums un taisnīgums", tās vēlētāji uzskatīja, ka tā pārstāv gan viņu intereses ("partija, kurai rūp tādi cilvēki kā mēs" – 66 %), gan vērtības un principus (62 %). Vienlaikus viņi labi novērtēja šīs partijas līdzšinējo valdīšanu (64%), kā arī tās ekonomisko programmu (59%).

Jau 2024. gada jūnijā poļi dosies uz vēlēšanu iecirkņiem, lai ievēlētu savus deputātus Eiropas Parlamentā (EP). EP vēlēšanas var uzskatīt par turpinājumu vēlēšanu ciklam, kas sākās ar 2023. gadā notikušajām parlamenta vēlēšanām un turpināsies ar pašvaldību vēlēšanām, kuras Polijā notiks 2024. gada aprīlī. ES jautājumi būs aktuāli pašvaldību vēlēšanu kampaņā, lai gan mazākā mērā salīdzinājumā ar valsts parlamenta vēlēšanām. Turklāt Polijas pievienošanās Eiropas Savienībai 20. gadadiena var mobilizējoši

ietekmēt vēlētāju aktivitāti Eiropas Parlamenta vēlēšanās. Atgādināsim, ka iepriekšējās EP vēlēšanās 2019. gadā vēlētāju aktivitāte Polijā bija 45,68 %.

Poļi stingri atbalsta Polijas dalību Eiropas Savienībā. Saskaņā ar 2023. gada aprīlī veikto CBOS pētījumu 85 % pilsoņu pozitīvi vērtē to, ka Polija ir ES dalībvalsts. Tas ir mazāk nekā iepriekš, taču joprojām tas ir ļoti augsts rādītājs (85 %). Katrs desmitais aptaujas dalībnieks ir pret Polijas palikšanu Eiropas Savienībā (10 %). Katrs divdesmitais aptaujātais (5%) atzīst, ka viņam nav viedokļa šajā jautājumā.

Tāpat jāatceras, ka Eiropas Parlamenta vēlēšanas pirmo reizi notiks “polikrīžu” ēnā: citastarp notiekošais karš Ukrainā, klimata krīze, ekonomikas krīze, populistisku labējo spēku uzplaukums. Tāpēc, ņemot vērā gaidāmo dezinformācijas aktivitāšu pastiprināšanos, svarīga nozīme kampaņā būs raitai un saskaņotai komunikācijas politikai, kas pielāgota konkrētām vēlētāju grupām. Starptautiskais saspīlējums mudina Eiropas Savienības atbalstītājus likt uz to cerības kā uz kopienu, kas garantē mūsu drošību.

Małgorzata Molęda-Zdziech

Varšavas Ekonomikas augstskola – “Europe Direct” Polijas komanda

Redakcija

Ewa Haczyk-Plumley (editor-in-chief)
Daniela Marangoni (dm)
Laura Lui (ll)

Š? izdevuma l?dzautori

Christian Weger (cw)
Daniela Marangoni (dm)
Daniela Vincenti (dv)
Ewa Haczyk-Plumley (ehp)
Giorgia Battiato (gb)
Jasmin Kloetzing (jk)
Katerina Serifi (ks)
Katharina Radler (kr)
Laura Lui (ll)
Marco Pezzani (mp)
Margarita Gavanas (mg)
Margarida Reis (mr)
Millie Tsoumani (mt)
Pablo Ribera Paya (prp)
Thomas Kersten (tk)

Koordinatores

Agata Berdys (ab)
Giorgia Battiato (gb)

Technical support
Bernhard Knoblach (bk)
Joris Vanderlinden (jv)

Adrese

Eiropas Ekonomikas un soci?lo lietu komiteja
Jacques Delors ?ka, Rue Belliard 99, B-1040,
Bruxelles, Belgique
T?lr. (+32 2) 546 94 76
E-pasts: eescinfo@eesc.europa.eu

“EESK Info” izn?k devi?as reizes gad? EESK plen?rsesiju laik?. ?“EESK Info” ir pieejams 23 valod?s.
“EESK Info” nav ofici?la atskaite par EESK darb?bu. Ofici?l?s atskaites tiek public?tas Eiropas Savien?bas Ofici?laj? V?stnes? vai citos Komitejas izdevumos.
P?rpublic?šana ir at?auta ar atsauci uz “EESK Info” (saite ir nos?t?ma redaktoram).

01/2024